

Nr 222.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1936/1937 till folkpensioner och invalidunderstöd; given Stockholms slott den 10 mars 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN.

Departementschefen, statsrådet Möller anför:

I årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkt 38) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen bland annat att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd för budgetåret 1936/1937 beräkna ett förslagsanslag av 58,050,000 kronor.

Sedan Kungl. Maj:t denna dag beslutat till riksdagen avlåta proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 6, 7, 8, 13, 29, 40 och 42 §§ lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering, vilket förslag innebär införande från och med den 1 januari 1937 av dyrortsgradering av tilläggspen-

sionerna, anhåller jag att nu få till slutlig behandling upptaga frågan om anslag till Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd för nästa budgetår.

Till en början torde jag ånyo få erinra om kostnadsfördelningen för folkpensioner och invalidunderstöd enligt lagen om folkpensionering i dess gällande lydelse samt förordningen den 28 juni 1935 (nr 435) om invalidunderstöd, vilka båda författningar träda i kraft den 1 januari 1937.

Enligt författningarna den 28 juni 1935 skola de jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring vid 1936 års slut utgående pensionstilläggen och understöden ersättas med tilläggspensioner, respektive invalidunderstöd, vilka — fränsett barntilläggen — utgå med i regel väsentligt högre belopp än de förra. Landstingen, som nu bestrida lika stor andel av pensionstilläggen och understöden som kommunerna, eller en åttondel av hela kostnaden för desamma, skola från och med den 1 januari 1937 helt befrias från bidragsskyldighet i fråga om nytillkommande pensionstagare men allttjämt bidra till tilläggspensioner och invalidunderstöd åt personer, som före sistnämnda dag beviljats pensionstillägg eller understöd. Landstingens bidrag till sistnämnda tilläggspensioner och invalidunderstöd nedsätts med hälften eller till en sextondel av den totala kostnaden. Kommunerna skola fortfarande liksom hittills bestrida en åttondel av ifrågavarande pensioner och understöd. Städer, som icke deltaga i landsting, skola bidra till bestridandet av kostnaderna dels liksom landstingen, dels liksom övriga kommuner.

Återstående kostnader för tilläggspensioner och invalidunderstöd skola täckas av staten, i den mån de ej bestridas genom tillskott från folkpensioneringsfonden.

Förutom tilläggspensioner skola enligt lagen om folkpensionering grundpensioner utgå till en var, som erlagt avgift enligt nämnda lag. Personer, som erlagt avgifter endast enligt lagen om allmän pensionsförsäkring, erhålla avgiftspensioner enligt äldre rätt, vilka avgiftspensioner dock skola anses som folkpensioner.

Även grundpensionerna skola täckas av staten, i den mån de ej bestridas genom tillskott från folkpensioneringsfonden.

Pensionsstyrelsen har, såsom jag redan tidigare nämnt vid detta ärendes anmälan till årets statsverksproposition, i skrivelse den 30 september 1935 framlagt förslag till beräkning av statens och folkpensioneringsfondens kostnader för folkpensioner och invalidunderstöd under första halvåret 1937.

Enligt de beräkningar, som särskilda utskottet vid 1935 års riksdag låtit verkställa och vilka återgivits på s. 35—36 i dess utlåtande nr 1, anför pensionsstyrelsen i nämnda skrivelse, skulle statens och folkpensioneringsfondens kostnader för tilläggspensioner och invalidunderstöd, fränsett barntillägg, uppgå år 1937 till 107,000,000 och år 1940 till 108,000,000 kronor samt beräknades i enlighet därmed av styrelsen för första halvåret 1937 till omkring 53,500,000 kronor. Vad beträffade kostnaden för barntillägg överflyttades, såsom nämnts, hälften av landstingens bidrag från och med 1937 års ingång på staten. Statens kostnader för barntillägg uppskattades med hänsyn därtill av styrelsen till 100,000 kronor högre belopp för första halvåret 1937 än för sista halvåret 1936 eller till omkring 1,300,000 kronor. Statens och folkpensioneringsfondens sammanlagda

kostnader för tilläggspensioner och invalidunderstöd under första halvåret 1937 upptog styrelsen sålunda med stöd av utskottets beräkningar till 54,800,000 kronor.

Beträffande utskottets kalkyler i fråga om statens och folkpensioneringsfondens utgifter för tilläggspensioner och invalidunderstöd gör styrelsen emellertid vissa erinringar, för vilka närmare redogjorts i statsverkspropositionen (femte huvudtiteln, s. 93). Här må blott nämnas, att enligt pensionsstyrelsens uppfattning utskottets kalkyler innebure en säkerhetsmarginal för budgetåret 1936/1937, vad beträffade statens och fondens utgifter för tilläggspensioner och understöd, av cirka 5,250,000 kronor. Styrelsen anser således, att för budgetåret 1936/1937 lämpligen kunde räknas med en kostnad för staten och folkpensioneringsfonden å (54,800,000—5,250,000) 49,550,000 kronor för tilläggspensioner och invalidunderstöd, inberäknat barntillägg.

Vad angår *avgiftspensionerna*, yttrar styrelsen, att dylika under första halvåret 1937 endast kunde komma att utgå jämlikt äldre rätt. Enligt av styrelsen gjord uppskattning syntes de komma att belöpa sig till omkring 3,500,000 kronor.

Pensionsstyrelsen förutsätter, att — såsom Kungl. Maj:t tillstyrkt i statsverkspropositionen — å riksstaten upptagas dels å dess utgiftssida anslag till bestridandet av såväl alla avgiftspensioner som statens och folkpensioneringsfondens andel i tilläggspensioner och invalidunderstöd, dels ock å dess inkomstsida hela det belopp, varmed folkpensioneringsfonden skulle bidra till folkpensionerna. Styrelsen föreslår alltså, att för statens bidrag till tilläggspensioner och invalidunderstöd under första halvåret 1937 samt för avgiftspensioner under nämnda halvår anvisas tillhoppa (49,550,000 + 3,500,000) 53,050,000 kronor.

De till styrelsens biträde förordnade *sakkunniga* hava förklarat sig biträda vad styrelsen sålunda anfört och hemställt.

Jämlikt beräkningar av de sakkunniga för utredning rörande differentiering efter dyrorter av tilläggspensioner enligt lagen om folkpensionering kommer genomförandet av det i förutnämnda proposition denna dag framlagda förslaget angående dyrortsgradering av tilläggspensioner att, såsom i propositionen angivits (s. 65), för år 1937 draga en kostnad av 21,000,000 kronor. I samband med tilläggspensionernas dyrortsgradering skall emellertid jämlikt Kungl. Maj:ts omförmälda proposition fördelningen av kostnaderna för tilläggspensionerna så ändras, att bidragskvoten skall vara en femtedel för kommuner i ortsgrupp 2 och en fjärdedel för kommuner i ortsgrupp 3 med undantag för städerna Stockholm och Göteborg, vilka skola bidra med tre tiondelar. Landstingens skyldighet att med en sextondel bidra till kostnaden för tilläggspensioner till personer, som före den nya lagens ikraftträdande tillerkänts pensionstillägg eller understöd, ävensom motsvarande skyldighet för städer, som icke deltaga i landsting, skall gälla även de förhöjda tilläggspensionerna i dyrorterna. Enligt de sålunda föreslagna fördelningsgrunderna belöper av den beräknade kostnaden för dyr-

ortstillägg till tilläggspensioner för år 1937 10,200,000 kronor på staten. De sakkunniga ha, under förutsättning att ifrågavarande lagändringar träda i kraft den 1 januari 1937, ansett, att för dyrortsgraderingens genomförande borde för budgetåret 1936/1937 av statsmedel anvisas ett belopp av 5,000,000 kronor, utgörande i runt tal hälften av den kostnadsökning, som enligt nyssnämnda kalkyl beräknats komma att för år 1937 falla å statsverket. Det sannolikt jämförelsevis mycket ringa belopp, som kan komma att bli erforderligt för utgivande i undantagsfall, på sätt Kungl. Maj:t i oförmälda proposition föreslagit, av statsbidrag till kommunala dyrortstillägg, beräknas av de sakkunniga icke bli större än att det låter sig inrymma i det nyssnämnda beloppet av 5,000,000 kronor. Detta har nämligen beräknats med en viss säkerhetsmarginal.

Departement-
schefen.

Det bidrag, som med utgångspunkt från gällande författningsbestämmelser kan beräknas erforderligt från statens sida för första halvåret 1937 till folkpensioner och invalidunderstöd, har såsom av den föregående redogörelsen framgår av pensionsstyrelsen uppskattats till 53,050,000 kronor. Denna beräkning vill jag ansluta mig till.

Med hänsyn till den av Kungl. Maj:t i proposition denna dag föreslagna dyrortsgraderingen av tilläggspensionerna erfordras emellertid ytterligare medel. De sakkunniga ha i sitt avgivna betänkande beräknat den merkostnad för staten, som föranledes av dyrortsgraderingen, till 5,000,000 kronor. Såsom jag redan uttalat i nyssnämnda proposition har jag icke funnit anledning till erinran mot denna kostnadsberäkning.

I överensstämmelse med min i statsverkspropositionen verkställda preliminära uppskattning skulle alltså för statens bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd för nästa budgetår erfordras ett anslag av (53,050,000 + 5,000,000) 58,050,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 58,050,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Bertil Wirseen.